

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบ มูลเหตุจูงใจ และแนวทางในการลดปัญหาของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย รวมทั้งมีการจัดอันดับเกี่ยวกับตกแต่งบัญชีในประเทศไทยทั้งในตลาดหลักทรัพย์ฯ และนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยศึกษาจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ทำงานในสำนักงานสอบบัญชีที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 200 คน และกลุ่มผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ทำงานในสำนักงานสอบบัญชีที่อยู่นอกเขตกรุงเทพฯ จำนวน 200 คน เพื่อจะได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อรูปแบบและมูลเหตุจูงใจของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทยทั้งในตลาดหลักทรัพย์ฯ และนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ผลการศึกษานี้เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งบัญชี ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งทราบถึงความแตกต่างของรูปแบบ และมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชี ตลอดจนหาแนวทางป้องกันเพื่อที่จะไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีกในอนาคต และเป็นข้อมูลให้กับนักวิเคราะห์ทางการเงินของสถาบันการเงิน ผู้ลงทุน ผู้ปล่อยสินเชื่อ และผู้ใช้งบการเงินทั่ว ๆ ไป ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลให้กับผู้กำหนดมาตรฐานทางการบัญชีในการยกระดับมาตรฐานของการทำรายงานทางการเงินของประเทศไทยทั้งบริษัทในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากลและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ จากแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 342 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ 85.50% จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกจำนวน 42 ชุด คิดเป็นอัตราแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จากจำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับเท่ากับ 12.28% และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ที่คิดว่าปัจจุบันในประเทศไทยไม่มีการตกแต่งบัญชี คิดเป็น 0.66% จากจำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ดังนั้นแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมดมีจำนวน 298 ชุด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งใช้ค่าสถิติ คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยการทดสอบ (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างทั้งสองเป็นอิสระต่อกัน ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับของความคิดเห็นในเรื่องของรูปแบบ มูลเหตุจูงใจ และแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชี จะเห็นได้ว่าผู้สอบบัญชี และผู้ช่วยผู้สอบบัญชีทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับรูปแบบมูลเหตุจูงใจและแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชีของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย ดังนี้

1. รูปแบบการตกแต่งบัญชีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 - ลำดับที่ 1 คือ การเร่งบันทึกรายได้เร็วกว่าความเป็นจริง
 - ลำดับที่ 2 คือ สร้างกำไรปลอม
 - ลำดับที่ 3 คือ การไม่บันทึกรายได้และ/หรือค่าใช้จ่าย
2. รูปแบบการตกแต่งบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 - ลำดับที่ 1 คือ การทำบัญชี 2 ชุด เพื่อหลีกเลี่ยงภาษี
 - ลำดับที่ 2 คือ เพื่อผลตอบแทนของฝ่ายบริหาร(ผูกติดกับกำไร)
 - ลำดับที่ 3 คือ ต้องการปิดบังการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพของฝ่ายบริหาร
3. มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 - ลำดับที่ 1 คือ ต้องการดึงดูดผู้ลงทุนที่เป็นสถาบันรายใหญ่ในตลาดทุน
 - ลำดับที่ 2 คือ จงใจสร้างจ่ายมากเกินไปจริง
 - ลำดับที่ 3 คือ จงใจแสดงรายได้ต่ำกว่าความจริง
4. มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 - ลำดับที่ 1 คือ เพื่อประโยชน์ในการเสียภาษี
 - ลำดับที่ 2 คือ เป็นความต้องการของผู้บริหาร(เจ้าของกิจการ)
 - ลำดับที่ 3 คือ เพื่อผลประโยชน์ในการกู้ยืมเงิน
5. แนวทางในการลดการตกแต่งบัญชีทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 - ลำดับที่ 1 คือ พัฒนาศักยภาพด้านบัญชีให้มีจริยธรรมของนักบัญชี
 - ลำดับที่ 2 คือ มีการกำหนดมาตรการการลงโทษที่รุนแรง
 - ลำดับที่ 3 คือ ปรับปรุงมาตรฐานฉบับใหม่ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานทางบัญชี

สำหรับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เป็นการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในเรื่องของรูปแบบ มูลเหตุจูงใจ และแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชี โดยค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ดังนี้

1. รูปแบบการตกแต่งบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตกรุงเทพฯ และผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตต่างจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 (เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย)

2. มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตกรุงเทพฯ และผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตต่างจังหวัด ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย)

3. รูปแบบการตกแต่งบัญชีในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ตรวจสอบงบการเงินของกิจการขนาดเล็ก และผู้ตรวจสอบงบการเงินของกิจการขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย)

4. มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ตรวจสอบงบการเงินของกิจการขนาดเล็ก และผู้ตรวจสอบงบการเงินของกิจการขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย)

5. ปัจจัยในการลดการตกแต่งบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้สอบบัญชีในตลาดหลักทรัพย์ฯ และผู้สอบบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย)

สรุปว่าผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ มูลเหตุจูงใจ และแนวทาง ในการตกแต่งบัญชีในประเทศไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ยกเว้นในเรื่องของรูปแบบ การตกแต่งบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตกรุงเทพฯ และผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตต่างจังหวัด มีความคิดเห็นที่ต่างกัน ซึ่งรูปแบบการตกแต่งบัญชีที่มีความคิดเห็นที่ต่างกันคือ การทำบัญชี 2 ชุด เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ซึ่งสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า การเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างเกิดจาก การศึกษา พื้นความรู้ และประสบการณ์การทำงาน เนื่องจากการศึกษาและประสบการณ์ทำงานมาเป็นเวลาหลายปี จะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ส่วนสมมติฐานที่ 2 – 5 มีความคิดที่สอดคล้องกัน คือในเรื่องของมูลเหตุจูงใจของผู้ที่ ตรวจสอบงบการเงินในเขตกรุงเทพฯ กับในเขตต่างจังหวัด และรูปแบบและมูลเหตุจูงใจของกิจการ ที่มีขนาดใหญ่กับกิจการขนาดเล็ก ไม่สนับสนุนในเรื่องของแนวความคิดเห็น และงานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับกิจการขนาดใหญ่จะมีแรงกดดันจากภายนอกมากกว่ากิจการขนาดเล็ก ทำให้กิจการที่มีขนาดใหญ่ มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไรมากกว่ากิจการที่มีขนาดเล็ก (Barton and simko, 2002)

ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่ว่าเรื่องของการตกแต่งบัญชี ทั้งในเรื่องของรูปแบบ มูลเหตุจูงใจ และการลดการตกแต่งบัญชี ซึ่งหากใครไม่ได้ประสบด้วยตนเองอาจเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ยากเนื่องจากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะซับซ้อน รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามอาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการตกแต่งบัญชีดีพอ จึงเกิดปัญหาในการตอบแบบสอบถามที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง แต่ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ดังนั้นคุณสมบัติประจำตัวบางอย่าง เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน และการติดต่อกันระหว่างบุคคล นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้เพราะพื้นความรู้เป็นกระบวนการสังคมนิยมที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นเวลานานหลายปี จะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเฉพาะ ซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้เกิดจากประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน ซึ่งถ้าหากต้องการลดการตกแต่งบัญชีที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทยก็จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ถึงความแตกต่างเหล่านี้ด้วยเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการตกแต่งบัญชีได้ถูกต้อง แต่ในส่วนของผู้วิจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการตกแต่งบัญชี คือ การขาดจริยธรรมของทั้งนักบัญชีและเจ้าของกิจการ (ผู้บริหาร) ที่สัมพันธ์กับแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชี คือ การพัฒนาบุคลากรด้านบัญชีให้มีจริยธรรมของนักบัญชี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสาเหตุและวิธีแก้ไขแต่เป็นเรื่องยากที่จะพัฒนาให้คนมีจริยธรรม เมื่อยังมีคำว่า “ความไม่รู้จักพอ” เกิดขึ้นในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ พบว่ารูปแบบของการตกแต่งบัญชี ในประเทศไทยของฝ่ายบริหารของกิจการต่าง ๆ ในบางรูปแบบจะเป็นเรื่องที่ยากที่จะจับความผิดสังเกตได้จากงบการเงินโดยตรง และในบางครั้งตัวผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีอาจละเลยในเรื่องของการตกแต่งบัญชี จึงอาจก่อให้เกิดการตรวจสอบบัญชีและการรายงานงบการเงินที่ผิดพลาดและเมื่อผู้ใช้งบการเงิน นำงบการเงินที่ได้ไปใช้วิเคราะห์การลงทุนหรือการให้สินเชื่อก็จะทำการลงทุนหรือการให้สินเชื่อดังกล่าวผิดพลาดไปในทิศทางที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการล่มสลายทางเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวมที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อคิดเห็นที่น่าจะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาจริยธรรมทั้งนักบัญชีและผู้บริหารอย่างจริงจัง (ซึ่งปัจจุบันมีการสอดแทรกในเรื่องของจริยธรรมเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอนของทั้งนักบัญชีและผู้บริหาร)
2. ควรมีการให้ความรู้หรือมีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับการตกแต่งบัญชีในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับผู้ตรวจสอบบัญชีและผู้ใช้งบการเงินทั่ว ๆ ไป ได้รับความรู้ (มากกว่าที่เป็นอยู่)

3. เจ้าของกิจการ (ผู้บริหาร) ควรตระหนักถึงภัยอันตรายในเรื่องของการตกแต่งบัญชี ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม

4. ควรให้หน่วยงานที่มีอำนาจ เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี ช่วยกันจัดการตกแต่งบัญชีให้หมดไปโดยเร็วที่สุด

5. ผู้ใช้เงินควรพิจารณาเงินอย่างรอบคอบพร้อมกับพิจารณาข้อมูลข่าวสารภายนอกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องในการประกอบการตัดสินใจด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป อาจมีการทดสอบโดยการตรวจจับการตกแต่งกำไรจากงบการเงินของทั้งบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ฯ และนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปแบบการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย

2. ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เพื่อได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและครบถ้วนในผลการวิจัยมากขึ้น

3. ควรปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น รวมทั้งคำถามในแบบสอบถามต้องเข้าใจได้ง่าย เพื่อประโยชน์ในงานวิจัย